

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פ' אחרי מות - קדושים תשפ"ה הרב מרדכי אלון שליט"א

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 18:50 | 20:05

תל אביב - 19:05 | 20:08

חיפה - 18:58 | 20:09

טבריה ומגדל - 19:04 | 20:07

באר שבע - 19:06 | 20:06

אני ה' אלהיכם

ההקדמה הזו אי אפשר להיכנס ולהבין כלום ובוודאי שלא את החלק הבא של הפרשה;

שני צדדים לאדם

החלק הראשון של פרשת אחרי מות עוסק בכהן הגדול שמהלך בבית המקדש ונכנס לקודש הקודשים -

וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאֵוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד-צִאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל-קֹהֵל יִשְׂרָאֵל. (שם ט"ז, י"ז)

וכפי שכבר למדנו בשיעור קודם "וכל אדם" - שגם מלאך לא נכנס בשעה הזו לשם, וכל ישראל עומדים שם בחוץ ומגיעים למדרגת יום הכיפורים שהיא למעלה למעלה מהמלאכים. השליח והמשלח מתאחדים לאחד - כנסת ישראל והקב"ה. ואז בא החלק השני והאחרון ויורד איתנו למקומות הכי קשים - עריות, נפילות. וגם בפתיחת פרשת קדושים קורה דבר דומה. החלק הראשון של הפרשה מדבר לא רק על הכהן הגדול בבית המקדש אלא על כולנו בבית המקדש הרוחני-חברתי שאנחנו מייצרים במדינת ה-"קדושים תהיו". בארץ ישראל קם העם היהודי ושם הוא מעצב את מדינת הקדושה - "איש אמו ואביו תיראו", "לקט קצירך", "ואהבת לרעך כמוך" וכו'. שם "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו" - ובסוף פרשת קדושים שוב חוזרים לעריות, לעונשים. זה כל כך מורגש שזו הנקודה שמביאה כ"כ לידי תסכול - הרי מצד אחד אני יותר ממלאך אבל המבחן האמיתי שלנו הוא במנחה של יוה"כ שם קוראים את פרשת העריות. אם עקדת יצחק היתה ביוה"כ, כפי שיטת הזוה"ק, הרי שהיא היתה במנחה - ושם קוראים את פרשת העריות. זו העוצמה, הכח הגדול של התורה הקדושה, ועוד יותר ועוד יותר של שתי הפרשיות של השבוע שלנו.

רש"י מסב את תשומת לבנו שלשני חלקי פרשת העריות, גם באחרי מות וגם בקדושים, יש הקדמות. כאילו הקב"ה אומר לנו "חבר'ה, יש לי עכשיו נושא רגיש לדבר עליו איתכם ולכן צריך להקדים לו הקדמה". נתמקד בפסוקי אחרי מות -

וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. (שם י"ח, א'-ב')

הקדמה לעריות

אבקש להיכנס קצת לפרשה הקשה והמופלאה שנבחרה להיקרא במנחה של יום הכיפורים - פרשת העריות. נפתח בשאלה - אם היינו מקבלים משימה, מטלה, לצייר את המקדש, מן הסתם היינו מקבלים כל מיני סוגי ציורים אבל אני מסופק אם מישוהו היה מצייר את עם ישראל. בתחילת פרשת העריות וגם בסיומה, באיסור על העברת הבנים למולך (זה מופיע גם באחרי מות וגם בעונשים שבסוף פרשת קדושים), כתוב כך -

וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פְּנֵי בְּאִישׁ תְּהוּאָה וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקִּרְבֵּי עַמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לְמַלְךְ לְמַעַן טַמְאֵ אֶת-מִקְדְּשִׁי וְלַחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קֹדְשִׁי. (ויקרא ב' ג')

ברור שיש כאן חילול ה', אבל מה הכוונה "למען טמא את מקדשי"? הרי זה לא נעשה במקדש, ואם כן על איזה מקדש מדובר? ואם זה היה בכלל מחוץ לארץ? אומר שם רש"י -

לְמַעַן טַמְאֵ אֶת מִקְדְּשִׁי. אֵת כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מִקְדוּשַׁת לִי, כְּלִשׁוֹן וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת מִקְדְּשִׁי (ויקרא כא, כג).

רש"י מלמדנו שכנסת ישראל נקראת מקדשו של הקב"ה! "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל". אבל רגע - אבל מדובר פה רק על אדם אחד, מופרע, קיצוני, אז איך זה מטמא את כל כנסת ישראל? על מה מדובר? שואל הרמב"ן - איך יתכן שיחיד מטמא את כל כנסת ישראל, הרי כנסת ישראל מקודשת לשמו ית' - אלא מה שכתוב פה הוא שכל ילד וילד מעם ישראל הוא מקדש של הקב"ה! הוא טימא חלילה את כולנו, את מקדשו של הקב"ה. איזה ביטוי מופלא, אנחנו מקדשו של הקב"ה - לשון "הרי את מקודשת לי". זה פלא פלאות. זו הפתיחה והסיום של פרשת העריות, ורק עכשיו אחרי שהובררה הנקודה הזו, שהקשר של הקב"ה ושלנו הוא 'קידושין', יכולה התורה להיכנס לכל הפרשה הזו.

בית המקדש קדוש כידוע לא רק בבניינו אלא גם כשהוא חרב ל"ע ושועלים מהלכים בו. איזו הקדמה לפרשת העריות, לעונשי העריות. צריך להבין ולהפנים שאם אני מקדש אז אם אני חלילה דורך על אדמת קדש הקודשים, גם אם כרגע אין שם ארון, כהן, מזבח או קטורת - זה עצם הקודש. "למען טמא את מקדשי" - "את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי". בלי

גם כאן שלשה חלקים - "ואתם נפסלים מאחרי, ומה הנאה לי בכם, ואתם מתחייבים כליה", והוא מוסיף ומסיים - "לכך נאמר אני ה' אלהיכם", כי באמת המגמה שלי, של הקב"ה, היא שלא יוצר מצב כזה חלילה אלא שהוא ישאר א-להינו. אז מה כתוב פה?

הסיבה שהתורה מקדימה בכזו אריכות ופירוט לפרשת העריות מובנת מאליה. במקום אחר רש"י מסביר שהעריות הן דבר שנפשו של אדם מתאוה להם, זה דבר ברור גלוי וידוע, ולכן צריך דברי זירוז, עבודה, כדי שנצליח ונימנע מהדבר שבמעט ונראה הכי טבעי - "נפשו של אדם מתאוה", לכן אומר רש"י שלשה דברים בהקדמה "אני ה' אלהיכם", "אני" - דעו מי גוזר עליכם, אני שנגליתי לכם בסיני, "אלהיכם" - "דין להיפרע", ו-"ה" - "ונאמן לשלם שכר". הרבי מליובאוויטש זיע"א בשיחה פלאית משנת תשכ"ה מתאר ומקביל את שלשת החיזוקים של הפתיחה לשלשת החיזוקים של הסיום. ראשית "אני" - דעו מי הגוזר עליכם. האם אני, האדם, אצליח להיות במקום שאני מבין שזו גזרה אמנם אך של בורא העולם, מקור הטוב, ולכן לא יתכן שאם אני אכנע לתאוה - שהיא היפך רצון הבורא - יהיה לי טוב. זו עבודה קשה מאד, עבודה פנימית בראש. ואז בא הדבר השני - עדיין יכול משהו (זוהי יכול להיות כל אחד ואחת מאיתנו) לבוא ולומר 'אז נכון שבסוף יהיה קשה ורע אבל אני לא מסוגל. עכשיו אני נמצא בתאוה הזו ולא מסוגל לפרוש ממנה!', ולכן בא רש"י ומסביר "דין להיפרע" - לא שבסוף יבואו עונשים, אלא שהעונש יהיה באופן של פרעון חוב, כלומר הקב"ה יפרע מהתאוה הזו באופן שכל ההנאה שהיתה בשעת העברה תבטל ולא יישאר ממנה כלום ואתה נשאר עם תחושת סמרטוט ותסכול וצער. אתה מגיע בהתחלה עם כל הכוחות, גיבור גדול - והופך לסמרטוט. "דין להיפרע". ואז באה השאלה השלישית, הזעקה של היהודי במנחה של יום כיפור 'למה עשה ה' ככה לי? למה הוא ברא אותי עם כזו תאוה חזקה שאני לא מסוגל להתגבר עליה?'. זו לא שאלה פילוסופית אלא שאלה קיומית של כל יום, זו המציאות. ועל זה באה התשובה הנפלאה שהקב"ה רוצה לתת לנו שכר "נאמן לשלם שכר", והשכר גדול יותר ככל שהניסיון גדול יותר - ככל שההתמודדות קשה יותר כך השכר גדול יותר. אלו דברי הזירוז לפרשה.

הרצון הפנימי של הקב"ה - חיבור עם ישראל

ואז מגיעים לסוף הפרשה, ולפעמים אני מגלה שגם כל דברי הזירוז האלה לא עזרו לי ולכן בא הקב"ה וחוזר ואומר "אל תטמאו בהם, אני ה' אלהיכם" וחוזר שוב על הדברים אבל במקום אחר לגמרי - "ואם תטמאו איני אלהיכם", כפי שמסביר שם רש"י בסוף הפרשה. אבל רגע, איך 'איני אלהיכם' והרי אנחנו המקדש שלך, רבש"ע?! יש אמרה ידועה וכולנו מרגישים את זה - 'יהודי אינו רוצה ואינו יכול באמת באמת להתנתק מאלוקות'. בסוף באים ואומרים שלפעמים יש מצב שבו כל מה שדיברנו בו מקודם לא עזר לי. אני יודע שהוא ית' גוזר טוב אבל אני לא עומד בזה, זה חזק

זה ברור. אנחנו יודעים שה' הוא אלוקינו, מה זה בא לחדש? והוא ממשיך -

כַּמְעַשָּׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתְּם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם לָמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ. אֶת-מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֶם אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. וְשִׁמַּרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם וְחַי בְּהֶם אָנֹכִי ה'. (שם ג-ה')

אנחנו יודעים את כל זה כבר. למה האריכות והחזרה? מה אתה אומר לנו, רבש"ע? מבאר במקום רש"י -

אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ב) וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי...

הקב"ה יודע שזה עסק מורכב ומסובך והוא חייב להקדים לנו הקדמה. ורש"י ממשיך -

...רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנתק בעריות בימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דין להפרע ונאמן לשלם שכר.

"סופן להינתק בעריות" - אין דבר שמנתק אותי מעצמי יותר מהעריות. והוא מזכיר לנו את ההתבוללות הגדולה שהיתה בבבל, בימי עזרא, שהיו נשואים לאשדודיות ואשקלוניות והיה צריך 'לחפש בפינצטה' מי שנשוי ליהודיה. אבל זה לא רק ההיסטוריה, אלא זה גם ההווה - 'אתם מכירים את המציאות? יש רק דרך אחת שמנתקת את ישראל מהקודש, מהמקדש שלי חלילה והיא העריות, ולכן אני צריך פה הקדמה מיוחדת - "אני ה' אלהיכם".

שלשה חלקים

רש"י מפרק את הביטוי הזה לשלש מילותיו ומבאר - "אני" - דעו מי גוזר עליכם, שנגליתי עליכם בסיני, "אלהיכם" - מידת הדין, דין להיפרע, "ה" - "נאמן לשלם שכר". הביטוי הזה "אני ה' אלהיכם" מופיע בתורה הרבה פעמים אבל כאן רש"י כאילו יוצא מגדרו להסביר אותו. אבל זו רק ההתחלה, ואז מסתיימת פרשת העריות בסיום מיוחד -

כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אֲנָשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶם וַתִּטְמְאוּ הָאָרֶץ. וְלֹא-תִקְיֵא הָאָרֶץ אֲתֶכֶם בְּטִמְאַכֶם אֹתָהּ כְּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶם. כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלָה וְנִכְרְתוּ הַנְּפֹשׁוֹת הַעֲשׂוֹת מִקְרֵב עִמָּם. וְשִׁמַּרְתֶּם אֶת-מִשְׁרָתִי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. (שם כ"ז-ל')

גם כאן הסיום הוא "אני ה' אלהיכם", וגם כאן יוצא רש"י מגדרו, אולי אף יותר, ואומר שנראים דברים קשים לקריאה -

ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואתם נפסלים מאחרי [כמו "פסול לך" - פסולת שמובדלת ממך], ומה הנאה יש לי בכם, ואתם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם.

ההיפך ואולי אתה כבר על סף יאוש ולא יכול לעמוד בזה, גם שלפי ההיגיון השכלי אני יודע שאחר כך זה יפגע בי, והקב"ה יפרע ממני, ושאני אתנתק וכו' אבל אז בא "אני ה' אלהיכם" ואומר - 'אדרבה, מפה תלמד את העומק של עד כמה אני מקדש אתכם וכמה שאת מקודשת לי'.

איך כתוב בשיר השירים? -

הַשִּׁבְעִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אֲמִתְמַצְאוּ אֶת־דֹדַי מִהֲתַגְדִּיזוּ לֹא שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי (שׁיה"ש, ה', ח')

הפשט הוא - 'אם תמצאו את דודי, ובטח תתלבטו אם לספר לו על כל המקומות המקולקלים שהייתי בהם, תחת כל גבעה - "איפה היית, איפה הסתובבת?" - תגידו לו שהכל נובע מחולי האהבה שלי אליו ית'. רק אתה אמרת שאני מקודשת לך, וכשאני לא מצליח להגיע לשם אני מתרחק אבל אני בכלל לא רוצה להגיע לשם, לכליה הזו. זה "אם תמצאו את דודי" - תגידו לו "שחולת אהבה אני".

בבאו לכפר אתו

כמה זה מופלא שאותה פרשה שמתארת שאדם לא יהיה באהל מועד בעת שנכנס הכהן הגדול לקדש הקדשים ביום הכיפורים, כמו שמעון הצדיק -

ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה האחרונה אמר להן בשנה הזאת אני מת. אמרו לו מאיכן אתה יודע? אמר להן כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי. בעון קומי ר' אבהו והא כתיב (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו אפי' אותן שכתוב בהן (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד אמר לון מה אמר לי דהוה בר נש אני אומר הקב"ה היה. (ירושלמי יומא כ"ז).

זה היה הקב"ה עצמו מלווה אותו - אותה פרשה שמלמדת שאנחנו יותר מהמלאכים היא זו שבאה ללמד אותנו את פרשת העריות. כמה זה מופלא שדווקא ביום הכיפורים, מכל החגים (כי יש לו דין של שבת), אנחנו קוראים בבוקר על "ואדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר אתו" ובמנחה אנו קוראים "אל תטמאו בכל אלה, אני ה' אלהיכם". אין עוד פרשה עם הקדמה, עם סיכום, עם זירוז, עם כח כזה לדבר על הפוטנציאל והכח שלי להיות הרבה יותר מכל מלאך, ועם ההיכרות הכי הכי אמיתית, אינטימית ומצומצמת, במחוזות הכי קשים, שמהם אני תופס את עומק הביטוי "הרי את מקודשת לי" - "אני ה' אלהיכם".

ממני. אני יודע שהוא עתיד להיפרע אבל עכשיו אני לא מסוגל להתמודד, ואני יודע שאני גם מפסיד את השכר הגדול - אבל אני לא עומד בזה. על זה בא הפסוק החותם - "אני ה' אלהיכם" - "אתם נפסלים מאחרי (אני) ומה הנאה יש לי בכם ואתם מתחייבים כליה". פירוש - בהתחלה זה נאמר באופן חיובי, ובסוף זה בא ואומר שאם זה לא עבד באופן הפוזיטיבי אז הקב"ה בא ואומר לנו את זה על דרך השלילה. "אני ה' אלהיכם" - על המילה 'אני' אמרנו בהתחלה שהקב"ה שהוא מקור הטוב, הוא הגוזר, ואני לא רוצה לעשות הפוך ממנו ית', ועל זה הוא בא ואומר עכשיו - "אתם נפסלים מאחרי". אתה מתנתק, כמו "פסול לך", אתה חוצב לעצמך קבר. הדבר השני שאמרנו היה על המילה "ה'" - "נאמן לשלם שכר", וכעת הוא בא ואומר - "מה הנאה יש לי בכם?". איזה ביטוי נורא זה שאומר רק מי שמקדש את אשתו. הקב"ה כאילו אומר לנו - 'הרי מה יש לי בעולם אם לא אתכם? כל מה שיש לי זה הנחת רוח שאתם עושים לי'. "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל" - מבאר הבעש"ט שהקב"ה יושב על התהילות והתשבחות של ישראל, ועכשיו בסיום הפרשה הוא חוזר ואומר את זה אבל באופן אחר - 'מה הנאה יש לי בכם? במקום שאני אוכל לתת שכר, מה נשאר לי?' - זה לא שהקב"ה רוצה למנוע מאיתנו את השכר, להיפך - הוא רוצה את ההנאה הזו מאיתנו.

ואז בא הדבר האחרון - "אתם מתחייבים כליה", ורש"י הסביר שם "דיין להיפרע", ואמרנו שהכוונה היא שזה לשון פרעון חוב, לא פורענות, אפשרות לחזור מהעבירה, וגם אם אני חושב שאני לא מסוגל לעמוד בזה, אומר לנו הקב"ה - 'יהודי יקר, אתה יודע את מה אתה יכול חלילה לאבד כאן? "כי הוא חייך!". הכליה המדוברת פה היא לאבד את הקשר עם הקב"ה!', ואז מסיים רש"י - "לכך נאמר אני ה' אלהיכם" -הסיום הזה בא לומר שתכלית כל האזהרות הללו אינו כדי שחלילה יוצר מצב כזה אלא שיתקיים ה-"אני ה' אלהיכם" החיובי, ולכן למרות שאמרתי "ולא תטמאו בהם" ורש"י הסביר "הא אם תטמאו איני ה' אלהיכם", אני מסיים בסוף "אני ה' אלהיכם" כי המטרה היא שיתקיים 'אני ה' אלהיכם' - שיהיה לי הנאה בכם, באופן החיובי. את זה אומר האיש שרוצה וחושק באשתו המקודשת לו, 'את המקודשת לי מכל נשים ומכל הבנות'. 'אני יכול ליהנות בכם' - זה בא לעורר אותי, את האדם, כדי שאני אבין ואדע כמה הנאה יש לקב"ה בי. אם הוא נתן לי את הניסיון הזה והגדיר לי "הרי את מקודשת לי" - זה רק בא לומר לי מהי ההנאה שאפשר להגיע. ואז אני, היהודי, שבועמק בעומק אולי כבר לא היה לי כח לכלום, לשום התמודדות, אבל מעולם לא רציתי את הניתוק המוחלט מהקב"ה, מהאינסוף. ולכן "אני ה' אלהיכם" - אני שם הו"ה, אני מקור הכח, אני החיות, אני מה שנותן לך את הכח, אל מול אותם דברים שמעוררים אותך

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להצלתה ושמירת חיילי צה"ל, להשבת החטופים מחרח ובשלוט, להשבת כל החטופים לקברי ישראל, לשלום כל החיילים והאלמנות,
 לע"נ **כל החטופים על קידוש ה' באירועי חמלומה**
 ולע"נ יודינו **בנימין בן שושנה ז"ל, דבורה בת עבי מרדכי ע"ה, הרב בנימין בן מנחם אלעזר ז"ל, מ"ר הרב חיים ישעיהו ב"ר חדי ז"ל, ציפורה בת מרדכי, ציפורה בת שרה ע"ה**
 ולהבייל
לרפאת כל הפצועים וחוזלים וכוונם
עמרם בן אירדה חיה, פאני פרוחה בת אסתר, חוריה בת ארית
 וליוונג העון **לעיל רחל בת אריאל אסתר תז"ו**
 להקדשת שישרים ניתן לפנות בחודשת וואטסאפ לעמטאל - 054-7500516